

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntö 22.05.2012 (Dnro OKM/77/040/2011)
Asia: Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen
kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän selvitys ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä on laadittu asiantuntevasti, monipuolisesti ja seikkaperäisesti, mistä Kainuun maakunta -kuntayhtymä antaa kiitoksensa.

Suomen kaksikielisyys

Selvityksessä Suomen kaksikielisyys saa merkittävän osan perusteena ruotsin opiskelulle. Asia on pysynyt keskustelujen aiheena jo pitkään. Maan kaksikielisyyttä ei kuitenkaan kannata korostaa keskeisimpänä motiivina ruotsin opiskelulle, koska se ei saa riittävän vahvan argumentin asemaa.

Ruotsin kielen tarve ja käyttö työelämässä

Ruotsin kielen tarvetta työelämässä – erityisesti yksityisellä sektorilla – on tuotava enemmän esiin. Elinkeinoelämän keskusliiton selvitykset vuosilta 2005 ja 2009 osoittavat ruotsin olevan englannin jälkeen toiseksi tärkein uusi kieli suomenkielisille. Tämä viesti ei kuitenkaan ole mennyt läpi mediassa eikä EK itsekään ole halunnut korostaa tätä tutkimustulosta julkisuudessa, vaan on puhuttu ainoastaan ns. harvinaisten kielten merkityksestä.

Joillakin suurilla yrityksillä – mainittakoon Nokia esimerkkinä – on ollut suorastaan halu vaieta ruotsin tarpeellisuudesta, koska sen on pelätty tahraavan menestystä ja kansainvälistä brändiä. Työpaikkailmoituksissa haetaan henkilöitä, jotka tulevat työskentelemään Ruotsissa, mutta kielitaitovaatimuksissa on mainittu ainoastaan englanti.

Koulutussektori ja ruotsin opetus

Koululaisten ja opiskelijoiden ruotsin kielen taitoa on eniten romahduttanut peruskoulun oppimäärän vuosiviikkotuntien pudotus yhdeksästä kuuteen. Kielten opiskelua on tämän lisäksi vähentänyt – paradoksaalista kyllä – A2-kielen tarjonta. Tämän peruskoulun 4. tai 5. luokalla aloitettavan vieraan kielen opiskelu tapahtuu koulupäivää venyttäen, jolloin oppitunnit mielletään lisätaakkana. Koululaiset kyllästyvät ja rasittuvat tästä eivätkä valitse enää B2-kieltä. Kun A2-kieltä ei vielä tarjottu, B2-kieliin syntyi riittävän suuret ryhmät ja into aloittaa uusi kieli vielä lukiossakin oli korkeampi. Tämä oli koulutuksen

järjestäjille toimivampi ja kustannustehokkaampi malli kuin nykyinen. Esimerkiksi Kajaanissa peruskoulussa A2-saksaa opiskelleista 19 opiskelijasta kaksi aikoo jatkaa kielen opiskelua lukiossa.

Ruotsin kielen opiskelun aloittamista kannattaisi varhentaa yhdellä vuodella ja nostaa 6.-9.-luokilla opiskeltava vuosiviikkotuntimäärä yhdeksään, mutta samalla on poistettava A2-kieli peruskoulun opetussuunnitelmasta ja vahvistettava B2-kielen asemaa vähentämällä yläkoulun valinnaisaineiden määrää.

Maahanmuuttajaväestön kohdalla tärkeintä on heidän yhteiskuntaan integroitumisen tukeminen niin, että he saavat peruskoulusta ja toisen asteen koulutuksesta riittävät taidot jatko-opintoja ja työelämää varten. Toisen kotimaisen kielen kohdalla vapautus on monessa tapauksessa järkevin ratkaisu, mutta siitä seuraavien ongelmien välttämiseksi kyseiseen oppiaineeseen tulisi laatia lukion opetussuunnitelmaan oma lukiosta alkava oppimäärä.

Asenteet ja motivaatio ruotsin kielen oppimisessa

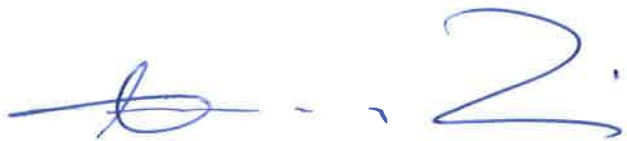
Asenteissa on varmasti kaikilla – myös ruotsin kielen opiskeluun myönteisesti suhtautuvilla – korjattavaa. Pidetään selviönä, että ruotsi on vastenmielinen oppiaine, on hyväksyttyä ja ymmärrettävää, että ruotsissa saadaan heikkoja arvosanoja, puhutaan pakkoruotsista jne.

Ammattitaitoisen ja kannustavan opettajan merkitystä ei voi korostaa liikaa. Tässä asenneilmapiirissä ruotsin opettajien oma työmotivaatio on kovalla koetuksella. On selkeästi havaittavissa, että kieltenopettajat, joilla on pätevyys useampaan kieleen, opettavat mieluiten muita kieliä kuin ruotsia.

Kajaanissa 15.6.2012
Kainuun maakunta –kuntayhtymä

Alpo Jokelainen
maakuntajohtaja

Anssi Tuominen
koulutustoimialan johtaja